

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 14 augustus 2014

MEDITATIE

De keuze van Ruth

De keuze van Ruth is een hartelijke keuze. Zij deed het met haar gehele hart. Het is geen lippentaal. Het is geen lesje uit het hoofd. Het is een zuivere keuze. Zonder beïnvloeding van Naomi.

Het is een vrijwillige keuze. Deze keuze wordt niet opgedrongen. En eigenlijk had ze die keuze al lang gemaakt, maar nu komt die keuze ook openbaar. Ze zegt tegen Naomi: "Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren, want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: uw volk is mijn volk, en uw God mijn God!" Zo klinkt de belijdenis van Ruth tot Naomi bij de grenzen van Moab en Kanaän.

Uw volk mijn volk. Dat volk is een gelukkig volk. Ze zegt verder in vers 17: "Waar gij zult sterven, zal ik sterven,

Maar Ruth zeide: Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren; want waar gij zult heengaan, zal ik heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk, en uw God mijn God.

Ruth 1:16

en aldaar zal ik begraven worden..." Ze doet zelfs een eed bij de HEERE: "...alzo doe mij de HEERE en alzo doe Hij daartoe, zo niet de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u". Met dat volk te mogen leven is haar verlangen. Met dat volk te sterven is haar wens.

Uw God mijn God. Het is om die God te doen. Het is niet alleen maar om Naomi te doen, of om Kanaän te doen. Maar het is te doen om die God van Israël, Die alleen de ware God is van hemel en aarde. Dan kan Naomi dit niet langer tegenhouden, vers 18: "Als zij nu zag, dat zij vastelijk voorgenomen had met haar te gaan, zo hield zij op tot haar te spreken". Zwijgend gaan zij verder. Maar Ruth mag volgen. Ofschoon de toekomst onzeker en duister is. Dat blijft staan. Maar om achter de Heere aan te mogen komen. Niet wetend waarheen de weg zal zijn. De Heere zegt in Zijn Woord: "Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op zich..." Ziende op de overste Leidsman en Voleinder van het geloof. Achter de Zaligmaker aan te komen.

Hebben wij die keuze al mogen doen? Hebben wij het Moab van deze wereld verlaten? Hebben wij die God al leren kennen? Is diezelfde liefde ook al in ons hart? Of zijn wij met Orpa heel dichtbij geweest? Dichtbij Gods volk geweest. Dichtbij de grenzen van Kanaän. Maar

nooit in Kanaän aangekomen, omdat ons hart vast wilde houden aan Moab? Van nature doen wij de keuze van Orpa. We hebben reeds gekozen in het paradijs! Geef mij mijn wereld. De afgoden. Het is ook wat om alles te moeten verlaten. Wij zouden graag wat mee willen nemen. God wat. En de wereld wat.

Hoe kunnen we dan weten, dat we de keuze van Ruth gedaan hebben? De vrucht van haar leven laat het zien. Ruth gaat mee met Naomi. Ze wil de smaadheid wel dragen. Samen naar Bethlehem. Werken op de akker voor brood. Maar ze blijft bij Naomi. Ze wenst niet anders, dan die God van Naomi te kennen. Maar we zijn toch gedoopt en we mogen toch leven onder de bediening van het genadeverbond? Dat was inderdaad de keuze van de HEERE over je leven. Toch hebben wij ook nodig de keuze van het hart. Het werk van de Heilige Geest in je hart. Ontdekkend. Zodat je gaat zien wie je bent voor de HEERE. Ook vertroostend. De liefde Gods in je hart uitgestort.

Ja, meer. De Zaligmaker te mogen kennen. De Heere Jezus Christus. Geleid tot deze Bruidegom. De meerdere van Boaz. Door het geloof met Hem te mogen worden ondertrouwd.

Naomi is een voorbeeld geweest voor Ruth. Zijn er nog zulke voorbeelden? Gaat er van ons nog wat uit? Samen vormen ze een geestelijke familie. Aardse banden worden eenmaal doorsneden. Maar deze geestelijke banden zijn eeuwig.

Naomi, Orpa of Ruth? Op wie van de drie lijkt u het meest? Onderzoek dat eens. Leg uw leven er eens naast! Of kunnen we niet tot een keuze komen? Hinken we nog op twee gedachten. We staan a.h.w. op de grens van Moab en Kanaän. Met één been in Moab? Zoek het toch niet in Moab! Verlaat en verzaak de wereld. Wij hebben hier geen blijvende stad. De keuze van Ruth is een onberouwelijke keuze. Van deze keuze zul je geen spijt krijgen. Je krijgt wel spijt van de zonde. Zoekt daarom eerst het Koninkrijk van God, en alle dingen zullen u worden toegeworpen.

Haren,

ds. J.B. Zippro

Inhoud

- 1 De keuze van Ruth
- 2 Wie zou niet wenen?
- 3 Stem uit het verleden
- 4 Commentaar:
Antisemitisme anno 2014
- 5 Even maar...
- 6 Voor jong en oud (1)
- 7 De leeruitspraken
van 1931 (8)
- 8 De jeugd vernieuwd
- 9 Kerk in mobilisatietijd (1)
- 10 Tekst met tekst vergeleken (3)
- 14 Kerknieuws
- 14 Berichten
- 15 Kerkdiensten

Wie zou niet wenen?

“Quis non fletet?” zeiden de Romeinen in de oudheid. “Wie zou niet wenen?” Dat gezegde komt de laatste tijd nogal eens naar boven. Bijvoorbeeld bij het volgen van het nieuws. Dag aan dag komen ze immers voorbij: de hartverscheurende beelden van dode of gewonde kinderen en vrouwen op de Gazastrook. Slachtoffers van het geweld dat is losgebarsten tussen de islamitische terreurorganisatie Hamas en de Joodse staat. Voorwerpen van innig medelijden, maar ook pionnen in de mediaoorlog. Prikkel tot een toenemende woede tegen de Joden en tot beangstigende uitbarstingen van antisemitisme. Wie zou niet wenen?

Burgers in Gaza

Wie zich enigszins verdiept in de achtergronden van dit conflict voelt zich alleen maar triester worden. Nadat Israël zich in 2005 had teruggetrokken uit de Gazastrook, kwam het Palestijnse antwoord in de vorm van een regen van raketten. Er is geen staat die zo iets van een buurland zou tolereren. Israël moest zich echter inhouden, vond de internationale gemeenschap. Die raketten richtten toch nauwelijks schade aan? Mensen liepen er hooguit een trauma door op en kinderen plasten in hun bed. Wie maalt daarover? Bovendien heeft Israël tegenwoordig toch een mooi afweersysteem (de zgn. Iron Dome)?

Dat laatste klopt. Terwijl de Israëli-sche regering schuilkelders bouwt en peperdure raketten inzet om haar burgers te beschermen, bouwen de Hamasstrijders gevechtstunnels en zetten zij burgers in om hun raketten te beschermen (het zgn. menselijk schild). Die raketten worden ondergebracht in bevolkingscentra, in moskeeën en zelfs in scholen van de Verenigde Naties. Als Israël na de zoveelste provocatie terugslaat, worden onschuldige burgers er soms de dupe van. Hamas weet dat, maar gaat doelbewust door met deze tactiek. Een mensenleven telt niet wanneer eigen roem en de grootheid van Allah in het geding zijn. Wie zou niet wenen?

Christenen in het Midden Oosten

Opmerkelijk bij dit alles is de selectieve verontwaardiging van de internationale pers. Begaat Israël een fout, dan zit men er boven op en worden krokodillentranen geweend. Waar is echter de bewogenheid met slachtoffers van ander geweld in het Midden Oosten, geweld dat dikwijls nog veel heviger en ingrijpender is?

In een landelijk dagblad was onlangs het volgende ingezonden stuk te lezen:

“Maaloula, een 2000 jaar oud stadje in Syrië met hoofdzakelijk christelijke inwoners, is volkomen verwoest, en alle christenen zijn verdreven of ver-

moord. Hetzelfde gebeurt nu in Mosul in Irak. Volgens de Stichting Open Doors worden ieder jaar tienduizenden christenen vermoord in het Midden-Oosten, inclusief kinderen (in 2012 zelfs ruim 100.000). Maar waar waren de internationale media met hun camera's? Terwijl in Gaza bij elk burgerslachtoffer een man met een camera staat, heb ik van deze christelijke slachtoffers nog nooit iets gezien in het NOS-journaal.”

De brieveschrijver slaat de spijker op zijn kop. Wie zou niet wenen?

Vluchtelingen in Sri Lanka

In de laatste nieuwsbrief van de “Stichting Jubilee Campaign Nederland” wordt aandacht gevraagd voor nog een groep vergeten slachtoffers. Lees maar mee:

“Pakistaanse vluchtelingen in Sri Lanka kunnen geen kant op. Ze zijn gevlucht voor de toenemende vervolging van minderheden in hun vaderland, maar worden nu massaal in de gevangenis gestopt in het land waar zij hun toevlucht hebben gezocht. (...) De arrestaties begonnen op 9 juni; in zeven dagen tijd pakte de politie 142 mannen op, die volgens Human Rights Watch nu deportatie riskeren. Christenen, ahmadi's en sji'ieten verbergen zich nu in kerken en moskeeën voor de Sri Lankaanse immigratiedienst, uit angst te worden opgepakt en teruggestuurd naar Pakistan. De leefomstandigheden van de vluchtelingen zijn erbarmelijk, omdat zij in Sri Lanka geen enkele status hebben. Er is een groot tekort aan voedsel en medische voorzieningen. Uitlevering aan de Pakistaanse autoriteiten is voor christenen en andere vervolgd groeperingen levensbedreigend, niet in het minst omdat zij asiel hebben aangevraagd in een ander land.”

Is er iemand in de Veiligheidsraad die weent met deze wenen? Wenen wij? Of zijn we aan dit soort berichten gewend geraakt?

Meisjes in Nigeria

Een paar maanden geleden hoorden we over een paar honderd meisjes in Nigeria die ontvoerd zijn door Boko Haram en door deze radicale moslims als seksslaven worden misbruikt. Waar zijn die meisjes vandaag? Hoe gaat het met hen? Het is wel angstig stil geworden rond deze kwestie...

Intussen gaan de aanslagen in dit West-Afrikaanse land gewoon door. Het is allang geen voorpaginanieuws meer. Toch zijn er van die korte berichten die je soms even kunnen ra-

Alleen ongebooren kinderen worden nog gemarteld in Amerika. Meer dan een miljoen per jaar.

ken. Zo ontdekte de Nigeriaanse politie recentelijk een jong meisje op de achterbank van een auto. Ze zat ingeklemd tussen twee leden van deze sekte en had een bomgordel aan. Het meisje was tien jaar. Jawel, u leest het goed: het meisje was tien jaar. En ze had een bomgordel om haar lichaam. Einde bericht.

Wie nog tranen heeft om te wenen, mag het nu doen.

Kinderen in de moederschoot

En dan is er het ongeboren leven. In een vlaag van diepe ootmoed beleed Barak Obama onlangs plaatsvervangend schuld voor de "wreedheden" die bedreven zijn onder het regime van zijn voorganger. Sprekend over de verhoormethoden in de gevangenis van Guantanamo Bay, zei hij: "Wij hebben wat gemarteld!"

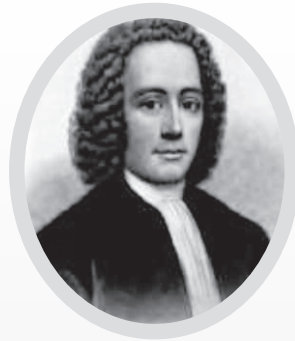
Gelukkig voor hem is dat verleden tijd. De huidige president is er zelf te beschaafd voor. Moslims die verdacht worden van terreurdaden krijgen nu alle rechtsbijstand die ze maar willen hebben. Alleen ongeboren kinderen worden nog gemarteld in Amerika. Meer dan een miljoen per jaar. Doeltreffend en genadeloos. "Yes, we can!" En niemand weent.

Tellen in de media

Nog even terug naar het onderwerp waarmee we begonnen. Het is opvallend hoe men in de media de tel weet bij te houden van de (mogelijke) slachtoffers in Gaza. Zelfs wanneer er Israëliische soldaten sneuvelen en de teller aan die kant naar bijvoorbeeld 65 springt, vermeldt men er keurig netjes bij dat er aan Palestijnse kant al 1800 doden zijn gevallen, vaak met de toevoeging: "meest burgers, onder wie veel vrouwen en kinderen."

Wordt het geen tijd dat de media ook het aantal abortussen eens gaan bijhouden? Dat hoeft voor Nederland niet eens zo moeilijk te zijn. We weten dat er per werkdag gemiddeld zo'n 100 ongeboren kinderen in bloed worden gesmoord. Eind augustus is de stand dus ongeveer 20.000. Dat is nog altijd tienmaal zoveel als alle slachtoffers in Gaza, klein en groot, terrorist of geen terrorist. Nog eenmaal de vraag: Wie zou niet wenen?

In de berijming van Psalm 74 zingt Asaf: "Het land is vol van duistere moordspelonken, vanwaar 't geweld ons grieft met wond op wond." De dichter weende. En wij?

Ralph Erskine
1685-1752

Neerslachtigheid is tot oneer van God

Laat de neerslachtige gelovige overwegen, dat hij door zijn treuren en terneergeslagen zijn, God en Zijn dienst bij de wereld schijnt te beschuldigen, alsof Hij een harde Meester en Zijn dienst een onaangename dienst was. Gelovigen, ik weet wel, dat u er zo niet over denkt. Ik weet ook wel dat u niet over God en Zijn dienst klaagt en dat u niet terneergeslagen daarheen gaat omdat u heilig bent, maar omdat u vreest, dat u niet heilig bent. Toch kunt u op deze manier aan onkundige mensen oorzaak geven anders te oordelen. Als u zag dat een knecht altijd stroef en zwaarmoedige was, die altijd vrolijk en opgeruimd was toen hij bij een andere baas werkte, zou u dan niet menen dat hij nu een meester had die lastig voor hem was? Als u zou zien dat een vrouw sedert haar huwelijk altijd bedroefd is, die tevoren veel hartelijker en opgeruimder was, zou u dan daaruit niet besluiten, dat zij een onaangenaam huwelijksleven had? Nu, zo kan uw droefheid uw hemelse Meester, Die u dient, smaad berokkenen. Bent u niet met de Heere Jezus Christus getrouwd? Zult u aan de onwetende wereld oorzaak geven uw hemelse Man oneer aan te doen? Kunt u over uw hart verkrijgen, dat God, Die u hoogacht, oneer en ongelijk wordt aangedaan? Overweeg eens, wat een beklagenswaardige verhindering u hierdoor kunt zijn voor de bekering en zaligheid van anderen. Uw treurig gezicht en uw moedeloze klachten kunnen mensen laten schrikken voor de wegen van de Wijsheid alsof die geen liefelijke maar eerder droevige wegen waren! U behaagt de duivel en zijn instrumenten, die de mensen van Christus en Zijn wegen trachten af te houden door hun te doen geloven, dat de dienaren van Christus een gezelschap van ziekelijke, neerslachtige en zwaarmoedige zielen zijn, en dat godzaligheid de weg is om mensen gek te maken. Satan en de goddelozen maken de mensen wijs, dat zij, wanneer zij hun hart op de hemel willen zetten, zij nooit meer een aangenaam leven op aarde moeten verwachten. Wilt u er dan aan meewerken om deze laster van de duivel en zijn instrumenten te bevestigen? Zou u er vrede mee kunnen hebben om zo'n struikelblok in de weg van uw ellendige kennissen te leggen om hun zaligheid te verhinderen?

Misschien hebt u die mensen vroeger verhinderd door uw zondige vrolijkheid en zult u dat nu doen door uw zondige bedruktheid? Als u een hemels blij leven kon leven, dat op uw gezicht, in uw gedrag en omgang, de heerlijkheid van uw hoop te zien gaf, hoe aantrekkelijk zou dat zijn voor onwetenden, die krachtens hun natuurlijke vijandschap de voortreffelijkheid van de godsdienst niet kunnen zien, maar er slechts een oordeel van vormen uit het gedrag van de personen die Hem belijden.

Ralph Erskine

Antisemitisme anno 2014

Joden hebben het de laatste weken in Nederland niet gemakkelijk. Dat geldt zeker van orthodoxe Joden die door hun uiterlijk opvallen. Bij opperrabbijn Jacobs werden onlangs stenen door de ruit gegooid. Op een demonstratie in Den Haag werd, weliswaar in het Arabisch, 'dood aan de Joden' geroepen. Dat zijn dingen die we niet kunnen accepteren.

Niet als het om Chinezen of Turken zou gaan, maar zeker niet als het de Joodse gemeenschap betreft. Uitingen van antisemitisme liggen, gezien de Europese geschiedenis, nu eenmaal extra gevoelig. Daarvoor is er tijdens de Tweede Wereldoorlog te veel gebeurd.

Ook elders in Europa veroorzaakt de Gaza-oorlog een ervaring van antisemitisme. Vooral moslims en met name Arabische moslims geven onomwonden blijk van hun Jodenhaat.

Een land als Frankrijk heeft een grote Arabische gemeenschap. En ook in Nederland wonen heel wat Marokkanen.

Politiek en religieus

Dat Arabische antisemitisme is zowel politiek als religieus geïnspireerd. Veel Arabieren willen zich nog steeds niet neerleggen bij het bestaan van de staat Israël. En voor strenge moslims is het onaanvaardbaar dat een gebied dat eens tot het territorium van de islam heeft behoord, nu in handen is van de ongelovigen. Dat geldt zeker voor Jeruzalem, een van de heilige plaatsen van de islam.

In het verleden was de positie van Joden in de moslimwereld niet slechter (soms zelfs beter) dan in het christelijke Europa. Ook daar was immers door de eeuwen heen een forse dosis antisemitisme. In de Rooms-katholieke Kerk en in de Oosters-orthodoxe kerken meer dan onder pro-

testanten. En wat de protestanten betreft, in de lutherse traditie meer dan in de gereformeerde.

Van dat traditionele antisemitisme is in Nederland niet veel meer overgebleven. In Oost-Europa en in Frankrijk ligt dat anders. Bij ons is het antisemitisme tegenwoordig vooral een zaak van moslims, met name Arabische moslims. Dat maakt het probleem er niet minder om. In een stad als Amsterdam, die vroeger een grote Joodse gemeenschap herbergde, wonen inmiddels veel meer moslims dan Joden.

Forse kritiek

Wel is er onder autochtone Nederlanders, met name in linkse kring, steeds meer kritiek te horen op de politiek van Israël. Het zou verkeerd zijn om die forse en vaak onredelijke kritiek, zonder meer gelijk te stellen aan antisemitisme. Ook tal van Joden, in en buiten Israël, zijn niet gelukkig met het nederzettingenbeleid van de afgelopen decennia.

Op grond van de Bijbel hebben wij een onopgeefbare verbondenheid met het Joodse volk. Maar tegelijkertijd is er ook sprake van een diepe kloof.

Ook elders in Europa veroorzaakt de Gaza-oorlog een ervaring van antisemitisme. Vooral moslims en met name Arabische moslims geven onomwonden blijk van hun Jodenhaat.

Het is echter te verwachten dat zolang radicale islamieten, al dan niet met hun zwarte ISIS-vlaggen, de anti-Israëldemonstraties beheersen, de progressieve critici van Israël zich daar afzijdig van zullen houden. In dat gezelschap willen ze toch ook niet gezien worden.

Het behoeft ons niet te bevreemden dat de Gaza-oorlog bij de Arabieren hier en in het Midden Oosten veel emoties oproept. Er zijn immers vele honderden doden gevallen. Maar bij de oorlogen in Syrië en Irak lopen de dodentallen in de tienduizenden. En dat is geweld van moslims tegen moslims.

In elke oorlog komen tal van mensen om het leven die aan de oorlogvoering part noch deel hebben. Dat is erg, maar waar. In de Gaza-oorlog zal dat ongetwijfeld ook zo zijn. Het feit dat er veel en veel meer slachtoffers vallen aan de Palestijnse kant dan aan de Israëlische, wordt vaak

als bewijs aangevoerd voor het barbaarse optreden van Israël. Maar in een oorlog is het nooit de bedoeling om aan beide kanten evenveel slachtoffers te maken. Elke partij wil het aantal slachtoffers aan eigen kant beperken.

Dat er onder de bevolking van Gaza zoveel doden en gewonden zijn gevallen, heeft duidelijk ook te maken met het feit dat bescherming van de eigen bevolking bij Hamas geen prioriteit heeft. In Israël ligt dat heel anders. Om één gegijzelde Israëlische militair vrij te krijgen, werden wel duizend Palestijnse gevangenen losgelaten.

Verbondenheid en kloof

Op grond van de Bijbel hebben wij een onopgeefbare verbondenheid met het Joodse volk. Maar tegelijkertijd is er ook sprake van een diepe kloof, zowel met de orthodoxe Joden als met de gesecculariseerde nazaten van Abraham. Beide gezichtspunten moeten we altijd in onze overwegingen inzake het Joodse volk betrekken. Anders komen we fout uit. De besnijdenis van het hart door de Heilige Geest is nodig om een 'rechte of waarachtige Jood' te zijn, 'die erfgenaam is van de beloften des verbonds, aan de vaders gedaan' (kanttekeningen bij Rom. 2:28 en 29).

Datzelfde is ook nodig om een ware christen te zijn.

Uiteraard is antisemitisme zonder meer een verwerpelijke zaak. Zeker ook omdat daarin altijd iets doorklinkt van het verzet tegen de realisering van Gods beloften voor Zijn oude verbondsvolk.

Bescherming van de Joodse bevolkingsgroep in ons land tegen terreuraanslagen en publieke uitingen van antisemitisme is daarom dringend geboden. Helaas is dat, bijna 70 jaar na Hitler, nog steeds nodig.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Even maar...

Tekstkeuze

Het is ontroerend te lezen hoe Paulus op het strand van Miléte afscheid neemt van de ouderlingen uit Efeze. Ze zullen elkaar nooit meer zien. Onder de klem van deze ernst voelt de apostel zich gedrongen nog enkele wijze lessen voor het ambtelijke leven mee te geven: 'Zo hebt dan acht op uzelf en op de gehele kudde... (Hand. 20: 28)' Zelf mag hij getuigen dat hij 'al de raad Gods heeft verkondigd' (vs. 27). Wie durft hem dat zo na te zeggen? Al zal dit wel het oprechte verlangen zijn. 'Al de raad Gods' zoals die in de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament ons geopenbaard is. De prediking staat dus onder deze eis: al de raad Gods te verkondigen. En niet slechts wat de prediker zelf goeddunkt. Of wat de hoorders graag willen horen.

Het verlangen om 'al de raad Gods' te verkondigen blijkt iedere keer weer bij de keuze van de tekst. Over de keuze van de tekst is in de loop van eeuwen veel te doen geweest. De bewegingen varieerden tussen totale gebondenheid aan een dodelijk perikopenstelsel: elke zondag wordt gepreekt over wat de kerk aan de predikanten voorschrijft. Ze hoefden de Schrift niet te onderzoeken, de preek(schets)

ligt klaar. Dit is funest gebleken! Anderzijds blijkt er een totale ongebondenheid: de prediker preekt van rustdag naar rustdag over dat wat hem invalt en voorkomt. Maar is dit 'al de raad Gods verkondigen'?

Natuurlijk kan de Heilige Geest een tekstwoord op het hart leggen waarover gepreekt moet worden. Maar dat is geen regel, maar uitzondering. De regel is graven in het Woord en zich goed realiseren: 'wij kennen ten dele en profeteren ten dele'. Daarom heeft elke predikant voortdurend correctie nodig. Daarom is het goed dat de subjectieve tekstkeuze steeds gecorrigeerd wordt. Daartoe zijn verschillende middelen aanwezig.

We hebben daarbij door Gods leiding het zegenrijk gebleken middel van getrouwe en regelmatige catechismusprediking. Wanneer die zorgvuldig wordt voorbereid corrigeert ons troostboek de prediker in het (al te) subjectieve. Ook over zondag 8 (drie-eenheid), 31 (sleutelen des hemelrijks) en 37 (de eed) moet hij preken. Om maar drie voorbeelden te noemen. Volgens hebben we van advent tot na Pinksteren het heilzame kerkelijke jaar. Daarbij worden de gangen van vernedering en verhoging

van de Middelaar voor Zijn Kerk - en dus ook in Zijn Kerk - jaar op jaar gevolgd. Een ander correctief is het duidelijke evenwicht in de tekstkeuze uit het Oude Testament en Nieuwe Testament. Het Oude Testament mag beslist niet worden vergeten. Als laatste is het preken in serie, in de vorm van vervolgstoffen of Bijbellezingen een nuttig middel om het verlangen 'al de raad Gods te verkondigen' te doen blijken.

Het zijn slechts vier voorbeelden van correctie op de subjectieve tekstkeuze van een dienaar des Woords. De zorgvuldige voorbereiding van elke preek zal daarbij de vrijmoedigheid versterken: 'alzo zegt de Heere...'. Het diepe respect voor de woordelijke inspiratie van heel de Heilige Schrift zal zo merkbaar en hoorbaar zijn onder de bediening van het Woord. Dan wordt het werkelijk waar: 'Neemt dan het woord aan, hetwelk hij u volgens de Heilige Schrift zal verkondigen, niet als der mensen woord, maar - gelijk het waarlijk is - als Gods Woord (formulier bevestiging dienaars des Woords). Gods eigen Woord zal namelijk nooit ledig wederkeren!

v. A.

Voor jong en oud

Een pastorale brief met betrekking tot de verleidingen van de tijd

“En Elísa bad, en zeide: HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie!”

2 Koningen 6:17a

In de geschiedenis waaruit de tekst genomen is was de stad Dothan omringd door de paarden en de wagens van de Syriërs, die ten doel hadden de profeet Elísa gevangen te nemen en hem naar de koning van Syrië te brengen. Toen de knecht van Elísa 's morgens vroeg al de paarden en wagens zag, zei hij tot Elísa in vers 15: *“Ach, mijn heer, hoe zullen wij doen?”* En dan lezen wij het gebed van Elísa in de hierboven aangehaalde tekst: *“HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie!”* Zonder het tekstverband verder uit te leggen willen wij vanuit deze woorden een noodzakelijke en praktische toepassing maken.

Terwijl ik over de nood van de knecht lees, in dit grote gevaar, gaan mijn gedachten naar een veel groter en ernstiger gevaar, binnen onze gemeenten. Als wij dit huidige reële gevaar beschouwen, wat is dan het gebed van Elísa, dat onze ogen geopend worden opdat wij zien, noodzakelijk. Het gevaar waarover we het gaan hebben is veel subtieler dan alle snelle paarden en sterke wagens van de Syriërs.

U zult zich nu wel afvragen welk gevaar ik bedoel. Geef mij uw volledige en oprechte aandacht als wij erover nadenken hoe wij onze ogen gebruiken als het gaat over al de nieuwe en moderne technologie die een onderdeel geworden is van de wereld waarin wij leven – een technologie die een blijvend karakter heeft en alleen maar een grotere plaats krijgt in onze maatschappij naarmate wij dichter bij het einde der tijden komen. (1 Joh. 2:18a). Laten wij dan eerlijk onderzoeken hoe wij onze ogen gebruiken! Wij kunnen heel druk zijn met naar de geoorloofde en goede dingen van de wereld te staren en wij kunnen zelfs proberen ons geluk daarin te vinden, maar zijn de ogen van velen, zowel van jonge als van oude mensen, niet verblaafd geraakt aan het staren en het kijken naar de zondige dingen van deze wereld? Hoe velen van ons brengen veel kostbare genadetijd door met het bezig zijn met een open internet en smartphones, en kijken naar dingen die onze ziel alleen maar kunnen verwoesten!

Uit deze inleiding kunt u begrijpen dat wij de bovengenoemde tekstwoorden in een ander licht willen bezien. De knecht van Elísa zag de paarden en de wagens en Elísa bad of de Heere zijn knecht Zijn wonderlijke bescherming wilde laten zien. Het gebed van de profeet Elísa is zo

noodzakelijk, ook voor ons, onder alle verschillende omstandigheden, zowel in het leven van de onbekeerde als in het leven van Gods volk. Om een waar en oprecht gebed om open ogen en om de hulp en bescherming van de Heere te ontvangen, moeten wij eerst ogen krijgen om het gevaar te zien waarin wij verkeren, of dat nu een natuurlijk of een geestelijk gevaar is. Met dat doel hopen wij deze bede te bezien, in de context van een gebed dat wij ogen mogen ontvangen om de sterke paarden en krijgswagens van de Syriërs te zien.

“HEERE, open toch zijn ogen, dat hij zie!” Oudere mensen, vaders en moeders, hoe is het in onze gezinnen, in onze huizen en daar buiten? Veranderen onze begeerten al gauw in zaken die wij nodig vinden? Zijn onze ogen geopend voor al de nieuwe technologie en hoe zij de onderlinge band in de gezinnen tussen man en vrouw, ouders en kinderen verwoest? Realiseren wij ons dat onze verdorven menselijke natuur de duivel toelaat om onze oog- en oorpoort in zijn macht te krijgen om ze te gebruiken om allerlei kwaad en smerigheid naar binnen te brengen om ons geweten te verharden? Heere, open de ogen van jong en oud opdat zij muren rond hun huizen en gezinnen zullen bouwen. Heere, open de ogen van onze gezinnen opdat zij zullen zien wat de bedoeling is van de oorlogspaarden en de krijgswagens die erop uit zijn ons gevangen te nemen. Open de ogen van onze gemeenten opdat zij de listen van de duivel zien, waar hij slechts een kleine tijd heeft (Ef. 6:11). Open vele ogen van vaders, moeders, jongens en meisjes opdat zij de boosheid van hun hart leren kennen, omdat zij geen kracht hebben tegen deze machtige vijanden (2 Kron. 20:12). Open de ogen van onze gezinnen voordat zij uiteen vallen en de liefde van velen zal verkouden (Matth. 24:12). Heere, open hun ogen opdat zij de koning zien die de paarden gezonden heeft.

ds. E.C. Adams,

Corsica (U.S.A.)

Overgenomen uit *The Banner of Truth*, uit het Engels vertaald door: M.A. de Korte, Barneveld.

(wordt vervolgd)

De leeruitspraken van 1931

We vervolgen onze artikelenserie met de vijfde uitspraak, waar gesteld wordt:

Dat het verbond der genade van God een bediening heeft ontvangen, een openbaringsvorm, die wisselde en die meerderen omvat dan de uitverkorenen Gods. Deze laatsten echter alleen zijn wezenlijk in het verbond begrepen.

Wezen en bediening

Uitspraak vijf verwoordt het onderscheid tussen het wezen en de bediening van het verbond. Het wezen omvat de uitverkorenen; de bediening bestrijkt een bredere kring, namelijk allen die het verbondsteken dragen. Deze bediening heeft verschillende openbaringsvormen. We onderscheiden daarbij vier perioden. Van Adam tot Abraham (persoonlijk), van Abraham tot Mozes (patriarchaal), van Mozes tot Pinksteren (nationaal) en van Pinksteren tot de wederkomst (kerkelijk, internationaal).

De onderscheiding tussen wezen en bediening is zeker geen uitvinding van 1931, want die komen we reeds tegen bij de bekende Caspar Olevianus. In 1584 verscheen van zijn hand een geschrift met de titel: "Het wezen van het genadeverbond tussen God en de uitverkorenen alsook de midelen waardoor dat wezen ons wordt medegedeeld". Hierin onderscheidt hij - als het gaat over de bediening van het verbond - tussen de goddelozen, die de uitwendige roeping en de aangeboden genade steeds met boosheid en hardigheid des harten afwijzen, en de verkorenen, bij wie God de uitwendige roeping door Zijn vrije genade innerlijk werkzaam en krachtig maakt.

We zien daarin een brede bediening zowel aan uitverkorenen als aan goddelozen, maar een zaligmakende effectuering in de uitverkorenen - die dus wezenlijk in het verbond begrepen zijn - door de werking van Gods Geest. Deze onmiskenbare verwantschap tussen de uitspraak van 1931 en de gedachtegang van Olevianus is een onderstreping van de verbondenheid van de Gereformeerde Gemeenten

met de oude gereformeerde theologie. Hoe de bediening van het genadeverbond haar uitwerking krijgt in de prediking, zien we terug in de zesde uitspraak.

De zesde uitspraak:

Dat de verantwoordelijkheid van elk mens wortelt in de schepping. Geschapen naar Gods beeld, eist God van de gevallen mens Zijn beeld terug. En die verantwoordelijkheid is groter naarmate God met hem bemoeienissen maakt. In het bijzonder wordt de verantwoordelijkheid groter door de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie, als blijkt uit vele plaatsen: Ezechiël 33:11; Matthéüs 23:37; Lukas 10:13-15; Johannes 3:36, 5:40; 2 Korinthe 5:20; Openbaring 22:17, enz.

Wie zijn leven overziet, kan niet zeggen dat God hem ongemeid laat. Maar naarmate de bemoeienissen van God met de mens toenemen, groeit ook zijn verantwoordelijkheid.

In deze zesde uitspraak wordt de verantwoordelijkheid van de mens centraal gesteld. Daaromheen worden in de uitspraak eigenlijk drie vragen beantwoord. Ten eerste: waarom is de mens verantwoordelijk? Ten tweede: wat houdt die verantwoordelijkheid in? Ten derde: wanneer wordt die verantwoordelijkheid groter?

Wat het eerste betreft, wordt duidelijk gemaakt dat de eerste verantwoordelijkheid van de mens ligt in de goede schepping door God. We zien deze lijn terug in Zondag 4 van onze Heidelbergse Catechismus. Het uitgangspunt dat de synode in deze uitspraak koos, stond haaks op de opvatting van dr. Woelderink c.s., die stelde dat de verantwoordelijkheid van de mens wortelt in het verbond der genade dat God met ons opgericht heeft, en

Caspar Olevianus

in de beloften waarmede Hij in dat verbond tot ons komt ("Verbond en Bevinding", blz. 198). We zien dus dat Woelderink daarin duidelijk afwijkt van de belijdenis van Heidelberg.

De tweede vraag die naar voren komt is: wat houdt die verantwoordelijkheid in? We lezen in de uitspraak dat God, op grond van de schepping naar Zijn beeld, dat beeld van de gevallen mens terugeist. Hij houdt de mens verantwoordelijk voor de verwoesting van Zijn beeld en roept de mens als het ware terug naar de staat waarin Hij hem geschapen heeft.

Grotere verantwoordelijkheid

Het derde aspect dat in de uitspraak aan de orde komt is: wanneer wordt deze verantwoordelijkheid groter? Het antwoord daarop lezen we als volgt: 'naarmate God met hem bemoeienissen maakt'.

God bemoeit Zich met mensen, en Zijn bemoeienissen zijn ontelbaar. Wie zijn leven overziet, kan niet zeggen dat God hem ongemeid laat. Maar naarmate de bemoeienissen van God met de mens toenemen, groeit ook zijn verantwoordelijkheid. Als laatste valt te lezen dat de verantwoordelijkheid nog groter wordt door de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie. Dus Gods leiding en onze afzondering onder de bediening van het genadeverbond maken onze verantwoordelijkheid groter.

(wordt vervolgd)

Sliedrecht,

ds. A.T. Huijser

De jeugd vernieuwd

Uw dominee moet de helft minder werken. Of met emeritaat. Die boodschap kreeg de kerkenraad van Capelle aan den IJssel in 1986 per brief van de cardioloog en de huisarts, nadat ds. P. Blok vanwege een hartinfarct in het ziekenhuis terechtkwam. Toen de predikant kort na thuiskomst een beroep uit Kootwijkerbroek kreeg, werd hij echter bij Psalm 103:3 (berijmd) bepaald: 'Die uw jeugd vernieuwt, gelijk eens arends jeugd.' 'Dat heeft de Heere waargemaakt', zegt de 94-jarige predikant. 'Tot op de huidige dag.'

Op 20 augustus is het 55 jaar geleden dat ds. Blok door zijn broer in het ambt werd bevestigd. Daarbij hoopt de predikant op die dag stil te staan tijdens een herdenkingsdienst in Dirksland. In de gemeente waar hij zijn ambtelijke loopbaan begon, en waar hij sinds 2007 opnieuw woont. 'Ik wilde het maar stil voorbij laten gaan, maar de kerkenraad wilde deze dienst graag beleggen. En het is ook goed om Gods daden te gedenken. Eigenlijk kun je zo'n dienst elk jaar wel houden.' Hoe het nu met hem gaat? 'Met mij gaat het altijd goed, maar ik beleef het niet altijd.'

Boeken

In Dirksland heeft ds. Blok weer een plaats gekregen, al was hij er 27 jaar weggeweest. 'Als het nodig zou zijn, zijn er genoeg mensen die willen helpen.' Eén keer per week heeft de emeritus predikant hulp in huis, verder doet hij alles zelf, zeker sinds zijn pleegdochter in het voorjaar van 2012 overleed. 'Als je alleen achterblijft, kom je er wel achter hoeveel een vrouw in huis doet.' Verder besteedt ds. Blok zijn tijd vooral aan het onderzoeken van Gods Woord, het graven in de Schrift. Na vijf boekjes over Elía en Elísa is hij nu aan een serie over David bezig, waarvan deel 2 inmiddels is gepubliceerd bij zijn vaste uitgever, Gebr. Koster in Barneveld. In het najaar verschijnt een boek over de wonderen van de Heere Jezus. Van twee delen over de gelijkenissen is het eerste ook klaar.

'Ik ben een oude schrijver geworden.' Ook de Gereformeerde Bijbelstichting vraagt nogal wat tijd; twee of drie keer per maand rijdt ds. Blok naar het kantoor in Leerdam. Inmiddels is hij 45 jaar bestuurslid, waarvan bijna 25 jaar voorzitter.

Van het hartinfarct dat hem in september 2012 trof en de operatie aan beide kransslagaders die toen nodig was, knapte hij weer op. 'Het is een wonder dat ik dit werk allemaal mag doen. Na het hartinfarct van 1986 was ik een afgeschreven man, maar ik ben vele jaren geen dag meer ziek geweest. Mijn hoge leeftijd heeft maar één oorzaak: dat de Heere Zijn Woord waarmaakt.'

'Die uw jeugd vernieuwt, gelijk eens arends jeugd.' 'Dat heeft de Heere waargemaakt.'

Preekbeurten

In Dirksland leidt ds. Blok vaak de maandelijkse bejaardenmiddag, waar hij meditatie houdt en ook vertelt over Gods werk in vroeger tijden. Hij ging met de bezoekers van deze middagen naar het GBS-kantoor in Leerdam. 'Ik heb m'n catechisanten meegenomen,' zei hij bij binnenkomst. Sommige bejaarden van nu behoorden tot zijn eerste catechisanten. 'Hier in Dirksland heb ik...' - na een enkele muisklik heeft de predikant het gevonden - '2391 keer het Woord mogen bedienen.' Al die preekbeurten, en ook die van de andere gemeenten, staan in de computer. 'Vroeger werkte je met een kaartsysteem. Dat heb ik gedigitaliseerd.' Nu Dirksland weer vacant is, gaat ds. Blok er een keer of tien per jaar voor. Elders vervult hij spreekbeurten voor de GBS. Tot voor enkele jaren ging hij zondag aan zondag tweemaal voor in de omliggende gemeenten, beurtelings in Herkingen, Melissant, Nieuwe-Tonghe of Ouddorp.

Lege plaatsen

Veel is weggefallen. 'Al mijn studiege-

Ds. P. Blok

noten van de Theologische School. De ervaren kerkenraad waarmee ik hier mocht beginnen. De oude ambtsdragers uit de acht consulentgemeenten op ons afgezonderde eiland. De mensen die je op de gezelschappen ontmoette. Om me heen is het leeg en stilletjes geworden.

Mijn zes broers zijn overleden. Van de zes zussen leven er nog drie. De oudste is 106; ze is de oudste inwoner van Goeree-Overflakkee.'

Tot op bijna 83-jarige leeftijd was ds. Blok verbonden aan Kootwijkerbroek. In de ruim zestien jaar dat hij er stond, groeide de gemeente van 730 tot 1930 mensen. 'Een gezegende tijd. Voor mezelf ook een moeilijke tijd, door de langdurige ziekte van mijn vrouw.' De laatste jaren van haar leven woonde ze in verpleeghuis Salem.

De band met Kootwijkerbroek bleef, ook na het emeritaat in 2003. 'Ik heb er veel liefde en vriendschap onderhouden, en er zijn nog steeds veel contacten.'

Veel herinneringen legde ds. Blok vast, in de boekjes 'Uit de opperzaal', tijdens interviews en ook in de autobiografie die hij schreef. 'In de eerste plaats voor mijn nageslacht. Zij mogen het boek laten uitgeven. Er gaan zoveel gegevens over het kerkelijk leven verloren doordat ze nooit worden opgeschreven.'

Veel blikt ds. Blok terug, ook nu weer, bij het 55-jarig ambtsjubileum. 'Als ik terugdenk, moet ik zeggen dat mijn leven wonderlijk is gegaan. En nu moet ik de tijd maar uitdienen. De Heere heeft Zijn bijzondere zorg betoond; de jeugd vernieuwd gelijk eens arends jeugd.'

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Tekst met tekst vergeleken

SV en HSV

In het vorige artikel stonden we stil bij Leviticus 26:40-42, een Bijbelgedeelte dat in de Herziene Statenvertaling onjuist, of in ieder geval onnodig, is veranderd. Dit voorbeeld staat niet op zichzelf. Het is met veel andere te vermeerderen. Het is echter ondoenlijk al deze voorbeelden hier op te sommen. Het zou een eentonig en vermoeiend verhaal worden.

Trouwens, er bestaan al verschillende brochures en artikelen waarin deze voorbeelden worden genoemd en besproken. Te denken valt aan de brochure "Statenvertaling in de 21e eeuw", een publicatie van de GBS die in geen enkel huis of gezin zou moeten ontbreken.

De Stichting HSV heeft hierop gereageerd door middel van een eigen brochure getiteld "de Statenverta-

ling herzien; korte toelichting" (te zien op haar website hsv.nl). Op die site staat ook het document "Herzien om te herzien?" waarin 90 gemaakte vertaalkeuzes worden toegelicht. Wie zich verder wil verdiepen in de bezwaren tegen de HSV kan ook terecht op websites zoals "getrouwe vertaling.nl" of "bijbelengeloof.com". Helaas zijn er nogal wat foutieve, of op z'n minst aanvechtbare, vertalingen in de HSV aan te wijzen.

In dit artikel wil ik me beperken tot een drietal voorbeelden. Het eerste is uit het Nieuwe, het tweede uit het Oude Testament, terwijl het derde raakvlakken heeft met beide.

Verslagen in het hart of diep in het hart geraakt?

Allereerst vergelijken we Handelingen 2:37 in de SV en de HSV.

(SV): 'En als zij *dit* hoorden, werden zij verslagen in het hart, en zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat zullen wij doen, mannenbroeders?'

(HSV): 'En toen zij *dit* hoorden, werden zij diep in het hart geraakt en zeiden tegen Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannenbroeders?'

Lukas gebruikt hier een werkwoord dat betekent "doorstoken" of "doorboord worden". Taalkundigen wijzen op het verdriet of de kwellende pijn die in het hart ervaren wordt bij grote angst of benauwdheid. Dat gaat dus verder dan 'diep in het hart geraakt worden'.

Volgens een toelichting bij de HSV heeft men het woord "verslagen" niet willen gebruiken omdat dit vandaag de betekenis zou hebben gekregen van "terneergeslagen". Deze verklaring roept verbazing op. Begrijpen mensen van nu echt niet wat "verslagen" is? Als een nationaal voetbalteam verslagen wordt, weet iedereen wat daarmee wordt bedoeld. Als een leger verslagen wordt, is de situatie nog ernstiger. En denk eens aan ouders die wekenlang in onzekerheid leven over een vermiste dochter en ten slotte te horen krijgen dat het dode lichaam van hun kind gevonden is. Die ouders zijn verslagen; niet *terneergeslagen* (dat waren ze in de weken dat ze nog leefden tussen hoop en vrees), maar totaal *verslagen*.

Een mens kan diep in het hart geraakt worden en toch nog overeind blijven. Een mens die in het hart verslagen wordt kan dat niet. Zo was het met die drieduizend op de Pinksterdag. Ze waren innerlijk doorstoken en verwond. Vandaar ook die heilzame wanhoop en die klemmende vraag: 'Wat moeten wij doen?'

Stil zullen zijn of stil moeten zijn?

Vervolgens letten we op het verschil in de vertaling van Exodus 14:14.

SV: 'De HEERE zal voor ulieden strijden en gij zult stil zijn'.

HSV: 'De HEERE zal voor u strijden, en ú moet stil zijn'.

Waarom heeft de HSV hier gekozen voor het woordje "moeten"? Het antwoord op deze vraag is te vinden in de toelichting die men geeft op de vertaling van een soortgelijk vers (Exodus 12:14). Ik citeer: 'Het hulpwerkwoord 'zullen' heeft twee hoofdbetekenis- sen, nl. 'moeten, verplicht zijn' en 'aangeven dat iets in de toekomst of van nu aan gaat gebeuren'. In de eerste betekenis is het sterk aan het verouderen (...). Dat betekent dat de

Voorpagina van de oorspronkelijke Statenvertaling: Uyt de Oorspronckelijcke talen in onze Neder-landtische tale getrouwelijck over-gezet.

weergave hier in de SV in hedendaags Nederlands vrijwel uitsluitend opgevat zal worden als een voorspelling van wat er gaat gebeuren. Dat zou pas een verarming van de boodschap zijn.

Als je deze toelichting leest, vraag je jezelf onwillekeurig af: waarom heeft men dan de Tien Geboden ook niet veranderd? Waarom in dit geval: "U moet stil zijn" en in dat geval: 'Zes dagen zult u arbeiden en al uw werk doen'? Dat lijkt niet erg consequent. Is de herziening van Exodus 14:14 ook geen interpretatie (meer verklarend dan vertalend)? Ligt er in dat "zult" ook niet iets van een belofte? Het "stil moeten zijn" van de HSV heeft bijna iets krampachtigs. In elk geval dreigt het gevaar dat het door de lezers wordt opgevat in een wettische of moralistische zin.

Een Hulp bevonden of een hulp gebleken?

Ten slotte kijken we naar Psalm 46:2 en Romeinen 5:3-4. Allereerst die Psalm.

SV: 'God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtiglijk bevonden een Hulp in benauwdheden.'

HSV: 'God is ons een toevlucht en vesting; Hij is in hoge mate een hulp gebleken in benauwdheden'.

Het Hebreeuwse werkwoord betekent gewoon "gevonden worden" of "bevonden worden". De HSV is echter van mening dat "bevonden" in de zin van "gebleken" in deze constructie weinig gebruikelijk meer is. Dat laatste mag waar zijn; de vraag is echter of de uitdrukking in de SV zo onduidelijk is voor de moderne lezer. Als een onderzoekscommissie gevraagd wordt 'haar bevindingen te rapporteren', is dat toch geen geheimtaal? Bovendien is ook hier de HSV niet consequent. In Nehémia 9:8, waar hetzelfde Hebreeuwse werkwoord gebruikt wordt, laat zij dat woord gewoon staan. De SV heeft daar: 'En Gij hebt zijn hart (het hart van Abraham, CS) getrouw gevonden voor Uw aangezicht'. De HSV gaat nog een stapje verder door "gevonden" te veranderen in "bevonden"! En iedereen begrijpt wat er bedoeld wordt.

Bevinding of ondervinding

De tweede Schriftplaats in de SV met een woord voor "bevinden" is Romeinen 5:3-4. Let erop wat de HSV doet met het woordje "bevinding" in deze tekst.

SV: 'En niet alleenlijk *dit*, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, we-

tende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt, En de lijdzaamheid bevin- ding, en de bevinding hoop'.

HSV: 'En *dat* niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, omdat wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt, en de volharding ondervinding en de ondervinding hoop'.

Het lijkt maar een klein verschil: bevinding of ondervinding. We willen ook niet suggereren dat de mensen achter de HSV afkerig zijn van bevinding. Toch is het ronduit jammer dat de enige teksten in de SV waar het woord "bevinding" (of "bevonden") expliciet genoemd wordt, op deze wijze zijn herzien.

Als ik mijn catechisanten wil uitlegen wat bevinding is, begin ik altijd met de twee genoemde teksten. Natuurlijk blijft er ook in de HSV nog

veel over waarop gewezen kan worden als het gaat over het geestelijke leven (denk alleen maar aan de Psalmen, een Bijbelboek dat een en al bevinding is!), toch is ook hier de HSV geen verbetering ten opzichte van de Statenvertaling.

Overigens is het opmerkelijk dat de HSV voor haar vertaling van Psalm 46:2 steun zoekt bij de King James Version, de oude Engelse vertaling die goed met de Statenvertaling te vergelijken is. Men wijst erop dat ook de KJV bij de vertaling van Psalm 46:2 niet spreekt van "bevinding". Anders gezegd, de HSV vindt ruggensteun in de KJV. Hoe sterk (of zwak) die ruggensteun is, daarover gaat het de volgende keer.

(wordt vervolgd)

Krabbendijke, ds. C. Sonneveld

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEDANKT

Voor Zwijndrecht:

ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht.

■ HERDENKINGSDIENST TE DIRKSLAND

Wij nodigen u van harte uit voor de bijzondere dienst op **woensdag 20 augustus**, aanvang: 19.30 uur, in ons kerkgebouw, waarin ds. P. Blok hoopt voor te gaan.

Deze dienst zal staan in het teken van het gedenken van het feit dat onze ouderherd en leraar 55 jaar geleden werd bevestigd in de gemeente van Dirksland. Na de dienst is er nog gelegenheid om elkaar te ontmoeten en wordt u koffie of iets dergelijks aangeboden.

Namens de kerkenraad van de Geref. Gemeente van Dirksland
J. A. Kardux, preses
A. Nagtegaal, scriba

■ KERKDIENTEN TE WOERDEN

De kerkzaal van ons kerkgebouw wordt op dit moment gerenoveerd. We kerken daarom nu in de Herv. Maranathakerk, Molenvlietbaan 10, Woerden, De renovatie gaat wat langer duren als eerst ge-

dacht. De kerkdiensten worden daarom nu tot en met zondag 21 september in de Maranathakerk gehouden. Tweemaal is in deze periode ook de Maranathakerk niet beschikbaar. Dan kerken we in de Herv. Petruskerk, Kerkplein 5, Woerden. Deze twee keer betreft: woensdagavond 17 september en zondagmorgen 21 september. De zondagmorgendienst van deze periode steeds aan om 11.00 uur in plaats van om 10.00 uur, met uitzondering van 31 augustus. Dan begint de dienst om 11.30 uur.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Woerden

■ GTD-AVOND TE RIJSSEN

De classis Rijssen organiseert op **dinsdag 2 september** een GTD-avond (Gerichte Toerusting voor Diakenen) rondom het onderwerp 'Diaconaat in crisistijd'. Dhr. A. van Voorden hoopt deze avond hierover te spreken. Deze bijeenkomst vindt plaats in een van de zalen van het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Rijssen-Noord, Molenstalgweg 19. Aanmelden kan via www.deputaatschapdmz.nl, via dmz@cbgg.nl of via (0348) 489900.

BERICHTEN

■ HBO-OPLEIDING CGO THEOLOGIE

Inschrijvingen voor de theologie-opleiding op hbo-niveau zijn nog mogelijk voor de opleiding tot docent godsdienst, voor de pastorale en de algemene variant. Voor informatie en inschrijving kunt u de site bezoeken: www.cgo.nu.

■ DE BIJBEL LEZEN IN DE GRONDTAAL (CGO)

Bij voldoende belangstelling starten in september cursussen Grieks en Hebreeuws in Gouda en in Rijssen (uitsluitend Grieks). Voor informatie over de cursussen in Gouda kunt u contact opnemen met mw. drs. C.J.J. Clements (0182-531522 / cjj@solcon.nl). Voor de cursussen in Rijssen kunt u contact opnemen met mw. drs. J.H. Kreijkes (0548-545716 / jhkreijkes@gmail.com). Inschrijving is mogelijk via de site www.cgo.nu / hbo-opleiding theologie / post-hbo Grieks Hebreeuws / inschrijven.

■ ISRAËLAVOND IN TILBURG

Op **woensdag 20 augustus** hoopt de familie M. Dekker iets te vertellen over het werk dat ze namens het deputaatschap voor Israël al verschillende jaren in Israël verricht. Locatie: Inloopcentrum Het Kruispunt, Offenbachstraat 105, Tilburg. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. Deputaatschap voor Israël.

■ FIETSTOCHTEN IN BEEKBERGEN

Fietstocht (30 of 40 km.) op **zaterdag**

23 augustus in Beekbergen. Start tussen 9.30 en 11.00 uur vanaf de kerk van de Geref. Gemeente te Beekbergen, Ruitersmolenweg 29. Inschrijfgeld: € 4,- p.p., € 15,- per gezin. Catering aanwezig. Opbrengst is t.b.v. evangelisatiepost Simon de Looier. Meer info treft u op www.fietstochtbeekbergen.nl

■ STUDENTENKRING DEPOSITUM CUSTODI

Depositum Custodi (DC) is een landelijke, reformatorische studentenvereniging met ongeveer 100 leden. DC is er voor studenten van het WO die zich willen verdiepen in Gods Woord en in de daarop gegronde belijdenisgeschriften. Elke maand organiseert DC in Utrecht een lezing rondom een bepaald jaarthema. Verder is er maandelijks een Institutiekring in verschillende plaatsen, bijvoorbeeld in Rotterdam, Utrecht, Barneveld of Veenendaal. Naast deze Institutiekring volg je een tweede studiekekring naar keuze. Hierbij kun je denken aan een Lutherkring, Economiekring of een Bijbelstudiekekring. Tenslotte kent DC diverse andere formele en informele activiteiten. Op **donderdag 28 augustus** kun je kennismaken met onze vereniging door naar de introductiedag te komen. Meer informatie over de introductiedag kun je vinden op de Facebookpagina of de website van onze studentenvereniging, www.depositumcustodi.nl. Via deze site kun je jezelf ook opgeven voor de introductiedag.

graven 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Borssele 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Boskoop 15.30 uur ds. W. Harinck; Brakel 15.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Breda 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 19.00 uur ds. M. Joosse; Den Helder 16.00 uur stud. M.H. Schot; Deventer 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Dirksland 10.00 en 18.00 uur kand. P.D. den Haan; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Ede 18.30 uur kand. H.A. van Zetten; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enschede 16.30 uur stud. H. Brons; Enter 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. P. Mulder en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 15.30 uur ds. P. Mulder; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. J.S. van der Net; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M. Joosse; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur ds. A. Schot; Hoogeveen 9.30 uur stud. H. Brons; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Kapelle-Biezelingse 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 16.00 uur ds. A. Verschuure; Lelystad 15.30 uur ds. B. Labee; Marknesse 19.00 uur ds. K. Boeder; Meeuwen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur ds. W. Silfhout; Nieuw-dorp 9.30 en 14.00 uur stud. H. van der Heiden en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Nieuwerter Aa 15.30 uur ds. J. Schipper; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. C. Harinck; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterend (Maartenskerk, Texel) 11.30 en 16.30 uur ds. J. van Laar; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 17 AUGUSTUS 2014

Aagtekerke 14.30 uur ds. G. Pater; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Alphen a/d Rijn 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Vischer; Apeldoorn 10.00 en 18.30 uur ds.

M. Golverdingen; Arnhem 15.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 uur ds. A. Vermeij en 15.00 uur ds. G. van Manen; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Bode-

van Belzen; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Oostvoorne 14.30 uur ds. S. Maljaars; Opperdoes 10.00 en 19.00 uur stud. M.H. Schot; Oud-Beijerland 19.00 uur ds. G. Clements; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Poederrijen 9.30 en 18.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Poortvliet 14.30 uur ds. J. van Belzen; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur stud. W.A. Zondag; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; Scheveningen zie's-Gravenhage; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. E. Bakker; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur kand. H.A. van Zetten; Vlaardinggen 15.30 uur ds. H. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Wierden 14.00 uur stud. H. Brons en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Woerden (Marathakerk, Molenvlietbaan 10) 11.00 uur ds. J. Driessen en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 uur ds. G.W.S. Mulder en 18.30 uur ds. P. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 9.30 uur ds. B. Labee en 15.00 uur ds. P. Melis.

■ DINSDAG 19 AUGUSTUS 2014

Drachten 19.30 uur ds. J. Schipper; Enter 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Meeuwen 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Nisse 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; Soest 19.30 uur ds. S. Maljaars; Sprang-Capelle 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. G. Hoogerland; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. A. Verschuure.

■ WOENSDAG 20 AUGUSTUS 2014

Aagtekerke 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. A. Vermeij; Berkenwoude 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Boskoop

19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. P. Melis; Dirksland 19.30 uur ds. P. Blok; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Goudswaard 19.30 uur ds. E. Bakker; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Hilversum 19.45 uur ds. G.J. van Aalst; Hoogeveen 19.30 uur ds. K. Boeder; Kamperland 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. M. Mondria; Kortgene 19.30 uur ds. D. de Wit; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Belzen; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.M.D. de Heer; Oosterend (Maartenskerk, Texel) 19.00 uur ds. J. van Laar; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Wageningen 19.30 uur ds. G. Beens; Westzaan 19.30 uur ds. W. Harinck.

■ DONDERDAG 21 AUGUSTUS 2014

Borssele 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Den Helder 19.30 uur ds. A. Schot; Leiderdorp 19.30 uur ds. L. Terlouw; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Oud-dorp 19.30 uur ds. W.J. Karels; Poortvliet 19.30 uur ds. M. Mondria; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Verschuure; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Wolphaartsdijk 14.15 uur (huw. bev.) ds. D.W. Tuinier; Yerseke 14.15 uur (huw. bev.) ds. C. van Krimpen; Zwolle 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw.

■ VRIJDAG 22 AUGUSTUS 2014

Barneveld-Centrum 14.00 uur (huw. bev.) ds. D. de Wit; Houten 19.00 uur (huw. bev.) ds. C.G. Vreugdenhil; Krabbendijke 13.30 uur (huw. bev.) ds. C. Sonneveld; Tholen 14.00 uur (huw. bev.) ds. E. Bakker; Westzaan 15.15 uur (huw. bev.) ds. G. Heijkamp; Yerseke 14.45 uur (huw. bev.) ds. C. van Krimpen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 17 AUGUSTUS 2014

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. G. v.d. Breevaart; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

*D' eenvoudigen wil God steeds gadeslaan;
'k Was uitgeteerd, maar Hij zag op mij neder.*

Psalm 116 vers 4 (berijmd)

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen heeft met ontroering kennis genomen van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

Pieter Slootweg

Met de gave, hem door de Heere geschonken, heeft hij onze gemeente 23 jaar gediend als diaken en 21 jaar als ouderling. Met dankbaarheid denken we terug aan het vele werk wat hij zovele jaren in onze gemeente met liefde en trouw heeft mogen verrichten.

De HEERE trooste zijn kinderen, klein- en achterkleinkinderen en Hij heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen,

K.W. Breunissen, preses
B. Paanstra, scriba

Bennekom, 4 augustus 2014

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52
www.stolkorgels.nl

Krabbendijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

Zoek je werk in de binnenvaart dan is dit je kans,
Wij zoeken per september 2014 een **Matroos/volmatroos** op mbs Hydra 2.
Je kan bij ons je opleiding volgen. Wij zijn erkend leerbedrijf van VTL. Heel afwisselend werk. Meestal ben je in de weekenden thuis. Liefst heb je zelf je rijbewijs. Je kan bellen met 06-53348088 of mailen naar gijsb.zuiddam@kliksafe.nl

Te koop: Ruime 2/1 kap woning in kindvriendelijke wijk, **Meteren**, 6 slaapkamers, grote keuken, zitkamer en-suite, tuin en garage. Nabij kerk, school, station, A2/A15.
Vraagprijs € 335.000,-
Inf. 0345-577324/0345-505182

TE HUUR IN DEN HAAG
Appartement tweede verdieping, portiekwoning, 1 à 2 personen
Inlichtingen 06 505 93 063

Houtsnijwerk.nl
Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

B&B Chapeau ! Garderen
Onthaasten op de Veluwe in onze mooie B&B.
Eigen ingang, ruime zit/slaapkamer, met douche en toilet.
Eigen terras, met veel privacy. Schitterende omgeving
Zie op: www.bedandbreakfast.nl
Telefoon 0577-461388

Extra zitplaatsen in auto nodig?
Inklapbare kinderachterbank
Past in elke station-uitvoering
Verzending mogelijk
kinderachterbank@solcon.nl

NIEUWE DELEN HISTORISCHE VERHALEN VOOR DE JEUGD

HELPT U MEE DE WAARHEID TERUG TE BRENGEN IN DUITSLAND?

Wij weten de weg om uw gaven daar goed te besteden!
Zie onze website www.svvhed.org voor informatie of bel 0345-58 08 10. Voor giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

Hauptwerkorgels op maat

noorlander
ORGELMAKERIJ

0318 - 89 02 02
www.orgelmakerij.com

Calvinisten van het eerste uur (deel 13)
Jan van Reenen
Roeland wil vriendschap sluiten met Liesbette. Maar daar kan niets van komen, omdat hij rooms is en zij calvinistisch. Toch komt het goed. Een hagepreek is het middel. Maar Liesbette wordt gevangen genomen. Dan waagt Roeland zijn leven om haar als bosgeus te bevrijden ...
Het verhaal speelt zich rondom Gent af in het begin van de Tachtigjarige oorlog.
Heel geschikt voor jong en oud.
14,95 Verschijnt DV eind augustus

Zending onder de Papoea's (deel 14)
Uit het leven van ds. P. Kuijt (1933-2000)
Lieneke Benschop en M.J. Ruissen

Al van jongsaf leeft bij Gerrit Kuijt een sterk verlangen om zending te worden. In de oorlog moet hij uitwijken naar Drenthe en daarna jong zijn vader missen. In 1962 wordt hij als eerste zending van de Gereformeerde Gemeenten vanuit de Ahoyhallen in Rotterdam uitgezonden naar Irian Jaya. Met gevaar voor zijn leven legt hij de eerste contacten met heidenen in de binnenlanden, legt hij vliegstrips aan en worden verschillende posten geopend. In Nipsan gebeurt tijdens zijn afwezigheid iets vreselijks ... Uit alles blijkt dat God Zijn werk in stand houdt. Deze levensbeschrijving kwam tot stand in nauwe samenwerking met mw. Kuijt-Bos. Het verhaal geeft aan onze jeugd een goed beeld van het eerste zendingswerk van de Gereformeerde Gemeenten. Ook ouderen zullen dit verhaal, dat nieuwe feiten bevat, graag lezen.

14,95 Verschijnt DV okt./nov.
Verkrijgbaar bij de boekhandel

De Ramshoorn UITGEVERIJ & BOEKHANDEL
Lange Vorststraat 21 - **Goes** (0113) 22 19 09
www.ramshoorn.nl - info@ramshoorn.nl
Schutseshop, Kruieningen, sandralokerse@aol.nl

Hierbij bestel ik:

..... ex. **Calvinisten van het eerste uur** - à 14,95
 ..... ex. **Zending onder de Papoea's** - à 14,95
 abonnement op de historische verhalenserie voor € 9,95. Ik ontvang dl. 13 en 14 voor 9,95 en verder bestel ik al de voorgaande delen, behalve .....

Naam .....
 Adres .....
 Postcode .....
 Woonplaats .....
 Telefoonnr. ....

Bon, in envelop zonder postzegel, zenden aan: De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie
aan kinderen, jongeren
en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

**Praktijk
den Uijl**

psychosociale hulpverlening
& contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel

010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gespreklocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

In Huize Winterdijk komen op korte termijn twee
gerenoveerde appartementen beschikbaar.

Een tweekamerappartement van 55 m2 en een ruim
eenkamerappartement van 37 m2.

Voor bezichtiging of andere vragen kunt u contact
opnemen met mevrouw W. Anker, telefoonnummer
0182 – 680000 of w.anker@huizewinterdijk.nl.

www.huizewinterdijk.nl

Te Huur in Gouda

mooie kamers voor werkend meisje
of 2 studentes PABO. 06-43295134

Kamer te huur in Moerkapelle

Voor werkend meisje of studente.
T. 0651526782
e. hjvanmourik@cvanmourik.nl

Curadomi
thuiszorg

Thuis blijven wonen tot
het laatst met **24-uurs**
palliatieve zorg.

Onze christelijke
zorgverleners zijn er
graag voor u!

0900 258 2583
curadomi.nl

Curadomi is onderdeel van Lelie zorggroep

Solidamentum

Introductiedagen

Het nieuwe kringjaar begint met een introductiedag. Er is een middag- en avondprogramma. Het middagprogramma is vooral bedoeld om op een gezellige manier kennis te maken met elkaar en Solidamentum. Het avondprogramma is de eerste lezing van het nieuwe kringjaar en geeft een goed beeld van het bezinnende karakter van Solidamentum. Je kunt je aanmelden voor het middag- en/of avondprogramma bij de contactpersoon van de kring waarin je geïnteresseerd bent. Ook je vragen beantwoorden ze graag!

Voel je welkom op Solidamentum!

Ede

vr 29 augustus

Middag: 12.30 uur | Station Ede Wageningen
Avond: 19.30 uur | Johannes de Swaefschool
Lezing: 'Strijdt de goede strijd - Strijd jij ook?' door dhr. B. Ordeman
Contact: Rieke van den Bosch en Marline van Steenberg, ede@solidamentum.nl

Gouda

wo 27 augustus

Middag: 13.15 uur | Station Gouda Centrumzijde
Avond: 19.30 uur | Huize Winterdijk
Lezing: 'Die wetenschap vermeerdert, vermeerdert smart - Goede studeer- en werkhouding' door mr. M. Rebel
Contact: Wenny Moree en Willem de Zeeuw, gouda@solidamentum.nl

Zwolle

do 28 augustus

Middag: 13.30 uur | Station Zwolle bij de "Smullers"
Avond: 19.30 uur | Eliëzerschool
Lezing: 'Wederkomst - Een Gouden Toekomst of een Eeuwige Nacht?'
door stud. M.T. Al Chalabi
Contact: Josina Koers, zwolle@solidamentum.nl

Kijk op www.solidamentum.nl voor meer informatie over onze studentenvereniging en het programma van de introductiedagen.

Solidamentum is de studentenvereniging op gereformeerde grondslag, voor bezinning en vriendschap op basis van Gods Woord, de Drie Formulieren van Enigheid en in verbondenheid met de gereformeerde traditie.

**Ambtskleding
Herenkleding
Trouwkostuums**

Geerts
herenkleding
Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99

www.geertsherenkleding.nl

Symposium

“Op het puntje van je stoel”

Werken aan een nog betere vertelling

Het is muisstil. De kinderen houden hun adem bijna in, zo spannend vertelt de meester. Hoe zal het verhaal aflopen?

Je herkent deze situatie vast wel. Maar... het zal niet altijd zo gaan. Je hebt niet altijd een mooi voorbeeld of je wilt het verhaal vanuit een andere invalshoek vertellen, maar weet je niet goed hoe je dat moet aanpakken.

Wil jij werken aan een nog betere vertelling?

Dan nodigen we je van harte uit voor het symposium ‘Op het puntje van je stoel’

Hoofdlezing door Laurens Snoek

Workshops door ervaren mensen in onderwijs en jeugdwerk

Thema's van de workshops zijn:

- Vertellen met verbeelding
- Vertellen en stemgebruik
- Levende geschiedenis
- Hoe houd ik m'n kinderen betrokken bij de les
- Bijbel in verhaalvorm

Waar?

Congreszaal Driestar Educatief
Burgemeester Jamessingel 2
Gouda

Wanneer?

Dinsdag
16 september van
16.00 tot 20.00 uur

Aanmelding kan via www.driestar-educatief.nl/agenda

de Banier
uitgeverij

Driestar educatief

JUBILEUMAANBIEDINGEN!

ds. J. Koster

TEERKOST OP DE WEG

Dagboek waarin de lezer vertroostend, onderwijzend of bemoedigend aangesproken. Iedere overdenking wordt afgesloten met een Psalmvers en een te lezen Bijbelgedeelte.
Geb. 372 blz. van 24,90 nu voor

Jubileum-aanbieding!

15,-

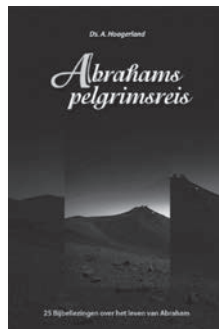
K. Hageman (red.)

TWEE BOEKEN GODS

De natuur in de Heilige Schrift, gezien door de ogen der oudvaders
Dagboek, samengesteld uit de geschriften van oudvaders.
Geb. 375 blz. van 24,90 nu voor

Jubileum-aanbieding!

15,-

ds. A. Hoogerland

ABRAHAMS PELGRIMSREIS

25 Bijbelzinnen waarin tot uiting komt dat de Heere door onbegrepen wegen Zijn Kerk oefent in het leven der genade.
Geb. 518 blz. van 32,50 nu voor

Jubileum-aanbieding!

15,-

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

WELKOM OP DE CGO

Weleens gedacht aan een toerustingscursus?

Welke vakken? Bijbelkunde, Dogmatiek, Ethiek, Kerkelijke oriëntatie, Kerkgeschiedenis, Bijbelse oudheidkunde, Sekten en stromingen en Apologetiek
Inhoud vakken: Informatie op website
Waar? Op zaterdagochtend in Goes, Dordrecht, Amersfoort, Kampen en Rijssen. Op donderdagavond in Gouda.
Info: www.cgo.nu
Directeur: jh.mauritz@cgo.nu
Voorlichter: voorlichting@cgo.nu

CURSUS GODSDIENST ONDERWIJS

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

NAZOMEREN? PROFITEER!

reeds v.a € 140 p.w.
AMELAND- TERSCHELLING-
BAKKEVEEN(FrI)
OMMEN- HARDENBERG
t.h chalets/stacars
kijk op www.vdsluisvakanties.nl
of bel 0512-516096

Voor Verantwoorde Boeken!

www.derooboeken.nl

078-6124081

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641

Bgg.: (06) 53638114

24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26

3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begravenissen

www.wegenaar.nl

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 – 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 – Fax (0187) 484520

T.h.: kamer in 2-3 persoonshuis voor
medestudent (m) in **Lelystad**.
Inl. tel. 06-57257393

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper

010-458 31 12

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

0182-58 39 32

Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Leerkracht (v) zkt per sept
woonruimte in Werkendam.
Tel. 023-5845251

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus**

In onze winkel is een ruim assortiment
bladmuziek aanwezig (ook klavar).

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35 VEENENDAAL, t. 0318 - 50 50 63, info@andanteorgels.nl

RST
Zorgverleners

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door
medewerkers met een reformatorische
identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.

Meer informatie? www.rstzorg.nl
of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg**
en **huishoudelijke hulp**

**KEUKENHOF
SLIEDRECHT**

**Zoekt u een nieuwe keuken?
Of uw keuken renoveren?**

Bezoek onze showroom
of kijk op onze website
www.keukenhof-sliedrecht.nl

Leegwaterstraat 25
3364 AE Sliedrecht
0184-422297

**Lekker
naar Texel...**

WEEKEND/
MIDWEEK
€119*

WEEK
€149*

De Verrassing
Bungalowpark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06

*Vanafprijs, geldig buiten de schoolvakanties, tot de herfstvakantie 2014

De Betuwehof Zorg
Dagbesteding ouderen - Achterberg

contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 -6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl